

Министарству просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије
Одбору за образовање Народне скупштине Републике Србије
Национално-просветном савету Републике Србије
Савету за стручно образовање и образовање одраслих Републике Србије
Заводу за унапређивање образовања и васпитања
Заводу за вредновање квалитета образовања и васпитања
Филолошком факултету Универзитета у Београду
Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду
Филозофском факултету Универзитета у Нишу
Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу
Матици српској
Српској академији наука и уметности
Јавности

Поштовани,

Имајући на уму информације о најави смањења броја часова из предмета Српски језик и књижевност у средњим стручним школама у Србији, Друштво за српски језик и књижевност Србије, као најстарије научно и струковно друштво у Србији које од свог оснивања 1910. одговорно и посвећено ради на остваривању свог основног циља а то је неговање српског језика и књижевности на свим нивоима образовања, почев од основношколског преко средњошколског до високошколског, као и развоја научних, стручних и практичних знања и умећа предавача српског језика и књижевности и унапређивању статуса српског језика и књижевности како у научној и стручној, тако и у широј јавности, оштро протестује против смањивања броја часова предмета Српски језик и књижевност у средњим стручним школама.

Ова тенденција представља грубо нарушавање основних поставки нашег образовног система на свим нивоима јер за своју основну последицу има енормно и последњих неколико година евидентно присутно опадање основне писмености и читалачке културе како у школској популацији, тако и у оној популацији грађана који су прошли кроз такав систем образовања у којем се српском језику и књижевности смањује фонд часова без промишљања негативних последица до којих то смањење доводи. Основна писменост и читалачка култура нису тек и само вештине које треба савладати у образовном смислу, већ су предуслов личног и професионалног развијања сваког појединца и то како његових оперативних могућности, тако и његових сазнајних и психолошких потенцијала.

Уместо да се преобимни и застарели наставни планови и програми доведу у непосредну и функционалну сразмеру за профилисаним стандардима за крај основношколског и средњошколског образовања и прате основне исходе наставног и образовног процеса, смањује се број часова. Уместо да се у духу основе на којој су постављени стандарди за крај основношколског и средњошколског образовања предмет Српски језик и књижевност препозна као основна полука у развијању ученичких језичких, сазнајних, психолошких и естетичких особина, сазнања и умећа, односно свих оних компетенција за које би могућност и прилику да је развија и негује, сваком појединцу требало да пружи образовни систем, смањује се број часова Српског језика и књижевности – дакле оног предмета у којем су преко елемената знања о језику и књижевност присутне и вештине писања, усменог излагања и читања неопходне како оном ученику који је више

усмерен ка уметничким и хуманистичким дисциплинама, тако, на исти начин и у истој мери, и оном ученику који је више заинтересован за природне и техничке дисциплине. Ту разлике нема и не сме је бити јер и будући економисти, занатлије, угоститељи, кувари, пољопривредни техничари, медицинске сестре, административни радници, правници, лекари, географи, биолози, трговци, математичари, представници медија и посленици културе и јавног живота, поменимо само неке, без разлике морају добити могућност да у току свог основног и средњошколског образовања науче оне вештине, освесте она умећа и сазнају ону материју коју доноси предмет Српски језик и књижевност. А то су поред функционалне писмености и: критичко мишљење, способност емпатије, препознавање и неговање елемената доброг укуса, разликовање и осуђивање говора мржње, дискриминације и манипулације, неговање лепоте изражавања, богаћење лексичког фонда, неговање и унапређивање језичке културе, начина изношења мишљења, учествовања у дијалогу, аргументованог излагања, поштовања саговорника, изношење личног става, успешно писано уобличавање мисли у различитим доменима (јавним и приватним)... У реализацији ових могућности унутар једног образовног система, једну од кључних улога има управо предмет Српски језик и књижевност.

У времену када преко средстава јавног информисања готово свакодневно сазнајемо резултате бројних истраживања не само о паду нивоа функционалне писмености, већ и о емоционалној и психолошкој незрелости наших средњошколаца, у њима препознајемо непосредне и погубне последице претходних реформи нашег образованог система у којима је велике промене претрпео један од базичних предмета нашег образовног система – Српски језик и књижевности – јер се смањивањем фонда часова овог предмета у основном и средњошколском образовању које је праћено неадекватним типом реформи његовог садржаја, неусклађеним спровођењем корака у њеном извођењу (у једном тренутку донети су стандарди, а програм се није променио мада динамика предвиђа најпре доношење стандарда, установљавање исхода према стандардима а затим одређивање програма на основу стандарда и исхода), дошло до раскорака онога чему се тежи (одговоран појединац који има свест о значају свог језичког, културног и националног идентитета) и онога што постоји (пробимни, неререформисани програми, смањен број часова из овог предмета).

Завод за унапређивање образовања и васпитања и Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања у последњих неколико година чине велике напоре да ове кораке предузму на најбољи могући начин, усклађено, уважавајући и мишљење стручњака и мишљење наставника и професора у јавној расправи, уз добру вољу да се дође до најбољег могућег оквира решавања овог проблема. Након јавне расправе о стандардима за крај средњошколског образовања сасвим је јасно изражен став да број часова српског језика не само да не сме бити смањен, већ да се мора повећати јер овако осмишљен концепт стандарда може бити спроведен само уколико број часова буде повећан.

Ово искуство није само наше – оно је присутно и што је најважније и преведено у наставну праксу у свим земљама у окружењу које у својим образовним системима са посебном пажњом и свешћу о значају матерњег језика и књижевност за формирање будућег одговорног грађанина једног друштва, као и појединца који може да реализује све своје потенцијале и изгради себе као личност, дају одговарајући статус предмету матерњег језика тако што му дају број часова адекватан његовом значају за општепредметну, специјалистичку али и међупредметну компетенцију, а који је умногоме већи од оног који овај предмет има у нашем образовном систему. У многобројним европским земљама, иначе по много чему различитим али у домену статуса матерњег језика и књижевности у

образовном систему истим, недвосмислено се увиђа значај овог типа школског предмета за развијање језичког, литерарног, културног и националног идентитета.

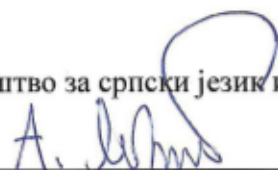
Подсећамо вас да је Друштво за српски језик и књижевност Србије у протеклих десет година у више наврата званично тражило повећање броја часова предмета Српски језик и књижевност и у основним и у средњим школама, као и увођење изборних предмета који би били у вези са садржајима предмета Српски језик и књижевност. У оквиру наше организације одржани су бројни округли столови на којима се са свим стручњацима, наставницима и практичарима, колегама из оба Завода и ресорног министарства разговарало о овој теми о чему постоје и извештаји и записници. Изненађени смо што је у јавности објављена вест о смањивању броја часова из предмета Српски језик и књижевност у средњим стручним школама која је с правом узнемирила наставнике и која прети да прерасте у званичну одлуку Министарства просвете. Сматрамо да као Друштво за српски језик и књижевност, исто као и катедре за српски језик и српску књижевност на факултететима универзитета у Србији (Филолошког факултета у Београду, Филозофског факултета у Новом Саду, Филозофског факултета у Нишу и Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу) имамо право да будемо обавештени о свим пилот пројектима у школству који имају везе и са нашим научним областима и предметима, као и о могућим погубним резултатима „успешности“ таквих програма где се уз образложење да је струка на првом месту предмет Српски језик и књижевност истискује на маргину наставних планова и програма.

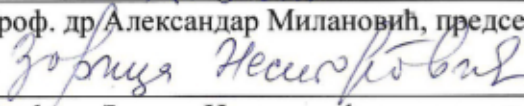
Стога још једном апелујемо да се број часова из предмета Српски језик и књижевност не смањује већ да се повећа да бисмо као одговорно друштво имали образовни систем који земље у нашем окружењу већ традиционално негују јер је свако превиђање значаја овог предмета за формирање будућих грађана нашег друштва оглушавање пред захтевима и потребама очувања највећих вредности како светске тако и националне баштине и националног идентитета које се на најбољи начин чувају управо у језику и књижевности једног народа, дакле у садржајима предмета Српски језик и књижевност.

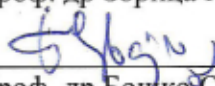
С поштовањем,

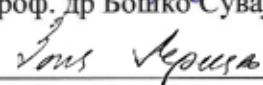
У Београду.
9. априла 2014.

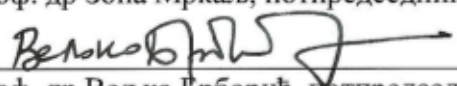
Друштво за српски језик и књижевност Србије

Проф. др Александар Милановић, председник Друштва

Проф. др Зорица Несторовић, заменик председника Друштва

Проф. др Бошко Суваџић, потпредседник Друштва

Проф. др Зона Мркаљ, потпредседник Друштва

Проф. др Вељко Врборић, потпредседник Друштва